

Finans Norges innspill til justiskomiteens behandling av statsbudsjettet for 2024

Finans Norge ber justiskomiteen om å prioritere følgende i sin behandling av statsbudsjettet for 2024:

- Ytterligere styrke innsatsen mot økonomisk kriminalitet.
- Styrke enheten for Finansiell Etterretning i Økokrim.
- Sørge for at DSB får nødvendige midler gjennom statsbudsjettet til drift og videre utvikling av Kunnskapsbanken som et viktig planverktøy i klimaforebyggingsarbeidet.

Innsatsen mot økonomisk kriminalitet må prioriteres

Finans Norge er enig i Justis- og beredskapsdepartementets brede tilnærming til begrepet økonomisk kriminalitet, som ikke bare er begrenset til kriminalitet knyttet til (tilsynelatende) lovlig virksomhet, men bredt fanger opp hvitvasking, viktige sider ved cyberkriminalitet, narkotikakriminalitet, bedrageri, organisert kriminalitet, arbeidslivskriminalitet og menneskehandel – den alvorlige samfunnsskadelige kriminaliteten som har til formål å skape profitt- hvor det er lav risiko for å bli avdekket.

Myndighetenes innsats for å bekjempe økonomisk kriminalitet har vært utilstrekkelig. Det er positivt at regjeringen foreslår en viss satsing i budsjettforslaget for 2024, men satsingen fremstår samlet som begrenset.

50 millioner er til sammen satt av til satsingen mot økonomisk kriminalitet og kriminelle nettverk, inkludert opprettelse av nytt bedragerisenter i Gjøvik.

Sammenliknet med kostnader og ressursavsetning til åpning av til sammen 20 nye tjenestesteder for politiet i 2023 og 2024, fremstår satsingen som moderat. Det skal etableres minimum 47,5 nye årsverk på de 10 nye tjenestestedene i distriktene i 2024. Det er satt av 198 millioner i budsjettet til nye tjenestesteder. Dette reiser etter vårt skjønn spørsmål ved prioriteringer og ressursbruk innenfor budsjetttrammen.

Til sammen 31,5 millioner kroner er satt av til flere etterforskere på økonomiområdet, samt med kompetanse til å håndtere digitale beslag. Disse budsjettmidlene skal da i utgangspunktet fordeles på landets 12 politidistrikter. Det skulle i prinsippet gi en gjennomsnittlig uttelling på i overkant av 2,5 millioner kroner per politidistrikt til dette formålet. Hvordan disse midlene fordeles mellom distriktene fremgår naturlig nok ikke av budsjettproposisjonen. Det er åpenbart at behovene vil være forskjellige fra distrikt til distrikt. Sett i lys av kriminalitetsutviklingen og de teknologiske utfordringene mye av den organiserte kriminaliteten medfører, er det vanskelig å se at denne «opptrappingen» er tilstrekkelig.

Økokrims nye bedragerienhet som nå er lokalisert til Gjøvik bevilges det 15 millioner kroner til. Denne satsingen er allerede på «overtid». Finans Norge forstår det slik at arbeidet med konkret lokalisering og rekruttering fremdeles er i startfasen. Kriminalitetsutviklingen når det gjelder bedragerier både nasjonalt og internasjonalt krever en kraftfull respons også fra politi og påtalemyndighet. Finans Norge håper denne avdelingen nå kommer i gang så raskt som mulig og at man lykkes i å rekruttere og bygge opp et godt kompetansemiljø. Arbeidet for å bekjempe bedrageri er samfunnsmessig svært viktig

Enheten for Finansiell Etterretning i Økokrim må styrkes

Den brede forståelsen av begrepet økonomisk kriminalitet harmonerer også med plikten til å rapportere om mistenkelige forhold etter hvitvaskingsloven.

Finans Norge finner det beklagelig at det i regjeringens budsjettforslag ikke finnes noe om satsing på Enheten for Finansiell Etterretning i Økokrim (EFE). Ressurstilgangen til EFE, som også har vært belyst i flere medieoppslag over tid, har stått tilnærmet på stedet hvil i 10 år. Det til tross for at enheten er det nasjonale mottakspunkt for meldinger om mistenkelige forhold etter hvitvaskingsloven – og mottar over 20 000 slike rapporter årlig. Dette er lite tilfredsstillende sett fra rapporteringspliktige i privat sektor, og det kan være grunn til å spørre om EFE i dag har adekvate ressurser i relasjon til gjeldende internasjonale standarder og EØS-forpliktelser.

En satsing på området økonomisk kriminalitet bør også omfatte Enheten for Finansiell Etterretning ved Økokrim eksplisitt. Enheten gjør en god jobb under de gitte forutsetningene, men det er en gjennomgående vurdering hos rapporteringspliktige i finanssektoren at EFE har for lite ressurser til å ta ut det potensialet som meldingssystemet etter hvitvaskingsloven representerer. EFE har med sin eksklusive nasjonale rolle og kompetanse en helt sentral rolle i å videreutvikle og øke kvalitet og effektivitet i det rapporteringsregime som følger av hvitvaskingsloven.

Mulighet for å styrke samarbeid mellom offentlige etater omtales i proposisjonen, men det sies ikke noe om satsing på offentlig-privat samarbeid. Det siste er en nøkkel for å lykkes i kampen mot økonomisk kriminalitet, og burde vært et eget område for satsing. Det er positive tiltak i dag (næringslivskontakter, konferanser, OPS AT etc.), men det må satses mer forpliktende og systematisk fra myndighetssiden. Et viktig element er også vurdering av politiets adgang til å utveksle informasjon med private aktører utenfor rammen av straffeprosessuell etterforskning.

Det er satt av noe midler til videre utredning av et sivil inndragningsinstitutt. Et forslag om sivil inndragning har ligget i departementet i en årrekke. Det er gledelig at dette konseptet nå vurderes igjen. Det er imidlertid grunn til å understreke at operasjonaliseringen av lovgivning av denne karakter vil kreve god organisering og kompetente ressurser for å kunne fungere effektivt. Finans Norge håper dette blir fulgt opp, slik at en større andel verdier som ikke er lovlig ervervet kan beslaglegges og inndras. Gjennomgående er inndragningstallene de senere år svake. Det er etter Finans Norges vurdering grunn til å tro at høyere inndragningstall vil kunne ha en betydelig forebyggende effekt.

Etterforskningsløft

Det er positivt at det settes av midler til et etterforskningsløft. Det er imidlertid ikke helt klart hvordan disse midlene skal benyttes i 2024, men en hovedbegrunnelse er oppgitt å være styrking av fagledelsen i påtalemyndigheten. Finans Norge håper at disse midlene også er ment å tilgodese arbeidet med etterforskning og påtaleavgjørelser av saker om økonomisk kriminalitet. Påtalemessig arbeid på dette området krever spesialisert kompetanse. Finans Norge legger til grunn at departementet kommer nærmere tilbake til etterforskningsløftets betydning for arbeidet med økonomisk kriminalitet i den bebudede stortingsmeldingen mot økonomisk kriminalitet.

Domstolsressurser – betydning av kompetente dommere og adgang til lydopptak vil være viktig i alvorlige økonomiske straffesaker. Adekvate straffer i et representativt utvalg sakstyper antas å være viktig i forebyggingsøyemed.

Nytt EU-regelverk på hvitvaskingsområdet

Forhandlingene i EU om nytt hvitvaskingsregelverk (AML-pakken) forventes avsluttet senest før sommeren 2024. Det er viktig å innrette seg på et nytt regime for forebygging og avdekking av hvitvasking så hurtig og effektivt som mulig. Vi ber justiskomiteen om å oppfordre Justisdepartementet og Finansdepartementet om å starte arbeidet med nasjonal gjennomføring av regelverket så raskt som mulig.

Finans Norge vil være en konstruktiv samarbeidspartner i arbeidet mot økonomisk kriminalitet.

Klimaforebygging – Kunnskapsbanken

Gode skadedata og analyseverktøy er viktig ved kartlegging, arealtilpasning og utbygging for å vurdere sårbarhet og behov for forebyggingstiltak. Forsikringsnæringen og DSB har i fellesskap utviklet et slikt verktøy, Kunnskapsbanken, som blant annet inneholder data fra forsikringsselskapene som viser hvilke områder som har vært rammet av vær- og naturskader. DSB har imidlertid sett seg nødt til å nedprioritere drift og videre utvikling av Kunnskapsbanken. Konsekvensen er at den blir utdatert. Det er uheldig at manglende langsiktighet og forutsigbarhet i direktoratets budsjetter og prioriteringer fører til at prosjektet som både DSB og forsikringsnæringen har lagt betydelig ressurser i mister sin nytteverdi i det klimaforebyggende arbeidet.